

**Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра приватного права та соціального забезпечення**

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК 29 Навчальна практика

(обов'язковий)

Спеціальність	І10 Соціальна робота та консультування
Освітня програма	Соціальне забезпечення
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень

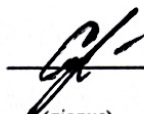
Розробник:

Катерина ГОРБАЧОВА, к.ю.н., доцент
Наталія ВОЛЧЕНКО, к.е.н., доцент

(підпис)
посада)

(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання,

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри приватного права та соціального забезпечення	протокол від 29.05.2026 №18	
	Завідувач Кафедри	 (підпис) Вікторія СТРЕЛЬНИК (прізвище, ініціали)

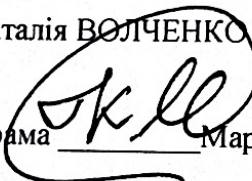
Погоджено:

Гарант освітньої програми

Наталія ВОЛЧЕНКО

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Марина КУЗНЕЦОВА

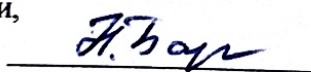
(підпис)

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Михайленко В.В.

Іваницько І.Д.

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Надія Тарасюк

(підпис)

(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 07.07. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ		
1.	Назва ОК	НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра приватного права та соціального забезпечення
3.	Статус ОК	Обов'язковий
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Освітньо-професійна програма “Соціальне забезпечення” Спеціальність І10 Соціальна робота та консультування
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	
6.	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл –	150 годин (денна)/150годин (заочна)
9.	Мова навчання	Українська
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Волченко Наталія Василівна, к.е.н.,доц. доцент кафедри приватного права та соціального забезпечення Години консультацій – кожного понеділка о 12.15, кабінет 110 г Горбачова Катерина Миколаївна, доцент, доцент кафедри приватного права та соціального забезпечення. Години консультацій – кожного понеділка о 12.15, кабінет 109 г
11.1	Контактна інформація	k.horbachova@ snau.edu.ua
11.	Загальний опис освітнього компонента	Проходження навчальної практики здобувачами вищої освіти Сумського національного аграрного університету за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування є невід'ємним складником процесу їх підготовки. З її допомогою здобувачі освіти отримують професійні компетентності для подальшого використання їх у реальних ринкових та виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності на підприємствах різних форм власності, в організаціях різних галузей господарства України та поза її межами. Основними завданнями навчальної практики є поглиблення, систематизація та закріплення знань, отриманих студентами під час навчання; ознайомлення з роботою установ соціального захисту, обслуговування та реабілітації, вивчення структури різних типів соціальних установ; формування розуміння значущості соціальної роботи; розвиток умінь будувати професійні відносини з клієнтами під час надання їм допомоги, відповідальне ставлення до клієнтів і колег із соціальних служб; практичне вирішення етичних дилем; застосування теоретичних знань про людину, державу і суспільство; вивчення основних нормативних документів соціального законодавства тощо.
12.	Мета освітнього компонента	Ознайомлення здобувачів з особливостями майбутнього фаху, набуття ними первинних професійних знань, умінь і навичок
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на загальноосвітніх знаннях та вивченні таких ОК як “Вступ до спеціальності та основи наукових досліджень”, “Історія та теорія соціальної забезпечення”, “Економічні основи соціального забезпечення”. Освітній компонент є

		основою для вивчення інших ОК та проходження виробничої практики.
14.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності в Сумському національному аграрному університеті ґрунтується на базових цінностях і принципах чесності, відповідальності, справедливості, поваги, довіри, прозорості, персональної відповідальності та нетерпимості до порушень академічної доброчесності. Норми, що формують політику академічної доброчесності в СНАУ, закріплені у таких внутрішніх документах: Кодекс академічної етики та академічної доброчесності СНАУ (https://surli.cc/qusnwa); Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ (https://surl.li/tjraux); Положення про використання штучного інтелекту у СНАУ (https://surl.li/zkvosb). Перевірка робіт на ознаки академічного плагіату здійснюється за допомогою систем StrikePlagiarism.com. Обов'язковій перевірці підлягають кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти, рукописи дисертацій, монографій, підручників, посібників та статей; інші роботи перевіряються вибірково. Використання ШІ допускається як допоміжного інструменту для пошуку, структурування, редагування, перекладу чи попереднього аналізу інформації. При цьому автор має зберігати особисте авторство, критично перевіряти згенерований зміст, не подавати результати роботи ШІ як власний науковий результат та зазначати факт його істотного використання. Недоброчесним вважається використання ШІ для повного чи часткового виконання завдань замість здобувача, генерації недостовірних джерел, фальсифікації даних, обходу перевірки на унікальність, а також подання згенерованих результатів як власних без належного розкриття. В університеті формується нульова толерантність до академічної недоброчесності. За порушення цих норм здобувачі освіти притягуються до відповідальності згідно із Законом України «Про академічну доброчесність», спеціальними законами у сфері освіти і науки та внутрішніми нормативними документами СНАУ.
15.	Ключові слова	Соціальне забезпечення, соціальна держава, пільги, субсидії, соціальний захист, соціальний проєкт, громадська організація, публічна служба, державні органи

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК												Як оцінюється РНД?
	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 5	ПРН 6	ПРН 10	ПРН 11	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 14	ПРН 15	ПРН 17	ПРН 18	
	Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження	Вміти застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення	Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій	Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту	Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення	Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності	Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення	Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення	Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки	Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні	Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги	
ДРН 1. Розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства; економічні особливості соціального забезпечення; соціальні проблеми, їх причини та наслідки, а також дії держави щодо їх ліквідації					X	X			X		X		Складання звіту, публічний захист
ДРН 2. Вміти співставляти та порівнювати дані, отримані з різних джерел інформації, визначати вплив співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення		X							X		X		Складання звіту, публічний захист

ДРН 3. Аналізувати та прогнозувати поточні тенденції розвитку соціального забезпечення із врахуванням значущих подій та їх впливу на хід розвитку суспільних відносин	X					X	X	X				X	Складання звіту, публічний захист
ДРН 4. Застосовувати теоретичні знання з основ соціального забезпечення при вирішенні практичних завдань та врахуванні отриманого попередньо досвіду для прогнозування можливих наслідків прийняття відповідних рішень у сфері соціального забезпечення			X	X					X	X			Складання звіту, публічний захист

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу	Рекомендована література ¹
	навчальна практика	
<i>Тема 1. Місце і роль фахівців із соціального забезпечення у процесі реалізації основних функцій держави</i> Нормативно-правова база. Збір теоретичного матеріалу за розділами навчальної практики. Отримання індивідуальних завдань.	30	П.6
<i>Тема 2. Методи та організація соціальних досліджень</i> Основні принципи наукового підходу у соціальних науках. Цілі соціальних наук. Роль методології у соціальних науках. Концептуальні основи досліджень. Планування, проведення та аналіз результатів проведеного дослідження.	40	П.6
<i>Тема 3. Дослідження соціального простору міста</i> За попередньою домовленістю із установами, закладами соціального забезпечення міста Суми та громадськими організаціями студенти здійснюють інституційні візити.	40	П.6
<i>Тема 4. Підготовка соціального проекту</i> Аналіз соціальної проблеми. Розробка проектної пропозиції. Підготовка плану реалізації. Оцінка ризиків проекту. Розробка бюджету проекту. Моніторинг та оцінка можливих результатів. Презентація проекту.	40	П.6

¹ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час зустрічей, консультацій, інституційних візитів</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1. Розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства; економічні особливості соціального забезпечення; соціальні проблеми, їх причини та наслідки, а також дії держави щодо їх ліквідації	- проведення лекційних (розповідь) та практичних (пояснення) занять з використанням мультимедіа, ілюстрацій, роботи із книгами (читання, переклад, складання плану, рецензування, узагальнення, складання опорних таблиць, діаграм), інструктажів, бесід; здійснення інституційних візитів	20	- додаткове опрацювання матеріалу для написання звіту; - ведення записів за результатами інституційних візитів; - підготовка завдань; - підготовка до захисту звіту; - аналіз проведеної роботи під час практики та написання ґрунтовних висновків до звіту	17
ДРН 2. Вміти співставляти та порівнювати дані, отримані з різних джерел інформації, визначати вплив співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення	- проведення занять (розповідь, пояснення, дискусія (евристична та репродуктивна), робота з книгою (читання, переклад, складання плану, рецензування, узагальнення, складання опорних таблиць, діаграм), здійснення інституційних візитів	20	- додаткове опрацювання матеріалу для написання звіту; - ведення записів за результатами інституційних візитів; - підготовка завдань; - підготовка до захисту звіту; - аналіз проведеної роботи під час практики та написання ґрунтовних висновків до звіту	17
ДРН 3. Аналізувати та прогнозувати поточні тенденції розвитку соціального забезпечення із врахуванням значущих подій та їх впливу на хід розвитку суспільних відносин	- проведення занять з метою ознайомлення студентів із такими методами, як аналітичний, синтезу, індукції, дедукції, компаративним методом, методом комплексного аналізу, соціологічних досліджень та історичним методом, здійснення інституційних візитів	20	- додаткове опрацювання матеріалу для написання звіту; - ведення записів за результатами інституційних візитів; - підготовка завдань; - підготовка до захисту звіту; - аналіз проведеної роботи під час практики та написання ґрунтовних висновків до звіту	18
ДРН 4. Застосовувати теоретичні знання з основ соціального забезпечення при вирішенні практичних завдань та врахуванні отриманого	- заняття з використанням технічних засобів навчання, мозковий штурм, рольові ігри, вирішення нагальних ситуативних завдань, диспути, круглі	20	- додаткове опрацювання матеріалу для написання звіту; - ведення записів за результатами інституційних візитів;	18

попередньо досвіду для прогнозування можливих наслідків прийняття відповідних рішень у сфері соціального забезпечення	столи, розв'язання проблемних ситуацій, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), здійснення інституційних візитів		- підготовка завдань; - підготовка до захисту звіту; - аналіз проведеної роботи під час практики та написання ґрунтовних висновків до звіту	
Всього годин		80		70

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Підготовка та захист звіту: - оцінка результатів, матеріалів практики; - оцінка за оформлення звіту; - презентація здобувача вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту; - відповідей на запитання членів комісії із прийому заліку за практику	100 балів /100%	До 18 тижня

5.1.2. Критерії оцінювання

За результатами захисту звіту та матеріалів практики комісія оцінює результати практики студента:

“відмінно” (“А” 90-100 балів за ЄCTS) – отримує студент, який надав достатню кількість матеріалів практики, що підтверджують комплексність і цілісність отриманих практичних знань; практикант одержує, коли відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні вміння сформовані та засвоєні; виклад логічний, доказовий, висновки і узагальнення точні; практикант орієнтується в системі чинного законодавства; правильно використовує термінологію. Відгук керівника про проходження практики позитивний. Матеріали оформлені відповідно до вимог і з дотриманням принципів академічної доброчесності.

“добре” (“В” 82-89 балів; “С” 75-81 балів за ЄCTS) – заслуговує студент, який у процесі практики та підготовки звіту виявив знання основного навчального матеріалу, виконував практичні завдання, передбачені програмою, засвоїв основні нормативно-правові положення. Відповідь сформована згідно із зазначеними вимогами, але виклад недостатньо систематизовано, у визначенні понять, термінології та узагальненнях мають місце окремі неточності, які легко можна виправити за допомогою додаткових питань викладача. Відгук про проходження практики позитивний. Наявні неістотні зауваження щодо змісту й оформлення матеріалів. У звітній документації не порушено принципів академічної доброчесності;

“задовільно” (“D” 69-74 балів, “E” 60-68 за ЄCTS) – практикант одержує, коли відповідь свідчить про розуміння основних питань програми практики, однак можна спостерігати значні прогалини в знаннях: визначення понять нечіткі, висновки й узагальнення аргументовані слабо, у них є помилки, знання практиканта фрагментарні, неповні, невміння працювати з документами, джерелами. Відгук щодо проходження

практики позитивний. Недбале оформлення звіту і щоденника про проходження практики. У звітній документації не порушено принципів академічної доброчесності;

“незадовільно” (“FX” 35-59 балів за ЄCTS) – отримує студент, який в процесі практики та підготовки звіту виявив прогалини у знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань; надав невелику кількість матеріалів практики; у звіті практики, в наданих матеріалах мають місце суттєві недоліки або складені неправильно; студент не може надати відповіді на поставлені питання; не може обґрунтувати відповідь щодо форми та змісту складеного ним звіту. Складники матеріалів містять очевидні порушення принципів академічної доброчесності.

5.2.Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Оцінка наданих студентом матеріалів практики, оформлення звіту	Після завершення практики
2	Презентація здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту	Через тиждень після здачі звітів, дата захисту
3	Відповіді на запитання членів комісії	Через тиждень після здачі звітів, дата захисту

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1.1. Основні джерела

1. Конституція України: від 28.06.1996 р.: станом на 13.07.2022 р. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 64 с.

2. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. Поточна редакція від 06.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. Поточна редакція від 16.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

4. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : Наказ Міністерства освіти України від 08.04.93 № 93. Редакція від 20.12.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>

5. Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті. URL: <https://drive.google.com/file/d/14fbXVDBWDnSkitS03cZ8tAguBv0cXHst/view>

6. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 232 “Соціальне забезпечення” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/232-Sotsial.Zabezpech-bakalavr-VO.18.01.pdf>

6.1.2. Інші джерела

7. Бутинська Р. Я. Проблеми трудового права та соціального захисту : навч. посіб. Львів: Вид-во «Растр-7», 2023. 288 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/6507>
8. Коляда Н., Карпич І. Соціальна політика : навчальний посібник. 4-те вид., допов. і перероб. Умань : ВПЦ «Візаві», 2024. 192 с.
9. Мельник В. П., Скринник З. Е., Жеребило І. В. та ін. Соціальне забезпечення в Україні : навчальний посібник; за наук. ред. В. П. Мельника, З. Е. Скринник. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 612 с.
10. Перевалова Л. В., Тищенко О. М., Лук'янець Д. М. та ін. Правові основи управління соціальною сферою в Україні: навч.-метод. посіб. Харків, 2024. 248 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/956cf9e0-e813-4ec4-9dd8-60bb39a18b7f/content>
11. Пеша І. В., Сопівник І. В., Галайдюк В. В., Кошук О. Б. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю : навч. посіб. Київ : Компринт, 2023. 449 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi76/0056869.pdf>
12. Підбуцька Н. В. Державна соціальна політика: навч. посібник / Н. В. Підбуцька, Л. М. Грень, О. В. Грибко ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків, 2024. 400 с. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/84071>
13. Право соціального забезпечення : навчальний посібник / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко та ін. ; за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с.. URL: <https://hdl.handle.net/11300/16223>
14. Право соціального захисту: навч. посіб. / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко та ін. ; за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса : Фенікс, 2024. 202 с.
15. Соціальне забезпечення в Україні : навчальний посібник / В. П. Мельник, З. Е. Скринник, І. В. Жеребило та ін. ; за наук. ред. В. П. Мельника, З. Е. Скринник. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 612 с.. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/64013>
16. Чанишева Г. І., Лагутіна І. В., Бориченко К. В. та ін. Право соціального захисту : навч. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право», спец. 081 «Право» за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса: Фенікс, 2024. 202 с. DOI. <https://doi.org/10.32837/11300.27519>
17. Шинкарук В. Д., Пеша І. В., Сопівник І. В., Галайдюк В. В., Кошук О. Б. Моніторинг і оцінка у соціальній роботі: навчальний посібник. Київ: «Компринт», 2022. 360 с

6.2. Додаткові джерела

20. Верховна Рада України. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
21. Державна служба статистики. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
22. Державної служби зайнятості. Офіційний сайт. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
23. Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України. Офіційний сайт. URL: <https://idss.org.ua>
24. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. Офіційний сайт. URL: <http://www.msp.gov.ua>
25. Соціальна економіка: наукове фахове видання. <https://periodicals.karazin.ua/socceconom>